

A NAŠE TEME 1981. ÉVI ELSŐ HÁROM SZÁMA

E havonta megjelenő zágrábi folyóirat főszerkesztője Slaven Ravlić, felelős szerkesztője pedig Ivan Iveković. Az ismertetésre kerülő számokban hazai és nemzetközi jellegű írások olvashatók.

A januári szám első cikkének címe: Új szakasz az amerikai—szovjet kapcsolatokban. Szerzője Aleksandar Prlja, aki az amerikai elnökválasztás utáni szovjet—amerikai kapcsolatok alakulását vizsgálja és összehasonlítja Carter és Reagan külpolitikáját. Ivan Brezović Mliravić írása az idegenforgalommal foglalkozik. Címe: A jugoszláv turizmus — elképzelés és megvalósulás. A szerző áttekintést ad idegenforgalmunk háború utáni fejlődéséről. Rámutat gazdasági jelentőségére és ismerteti a jugoszláv idegenforgalmi politikát.

Dušica Janković és Milica Bajić-Brković a tudományos kommunikációk problémáiról ír, különös tekintettel a szaktanácskozások kommunikációs nehézségeire.

Ezek után egy részletező írás következik, szerzője Dušan Dragosavac, a címe: Szocializmus és tulajdon. Bevezetőként a szocializmusról mint átmeneti időszakról ír. Rámutat arra, hogy a „szocialista forradalom győzelmével nemcsak a szocializmus fejlődik, hanem a régi társadalmi rendszer is újratermelődhet”.

Dušan Dragosavac a szocialista rendszerben észlelhető elferdülések és deformációk okát az állam- és magántulajdon létezésében, valamint a termelőerők és a társadalmi tulajdon alacsony fejlettségi fokában látja. A fogyasztékoság ellenére is hazánkban kielégítő ütemben fejlődik a társadalmi tulajdon és a rajta alapuló öngazgatás. „A társadalmi problémák megoldása csak a termelőeszközök társadalmosítása és a szocialista öngazgatási viszonyok fejlesztése útján lehetséges, ha a társadalmi újratermelés közvetlen irányítása a társult dolgozókra száll át” — állapítja meg a cikk szerzője.

Dušan Dragosavac továbbá ismerteti néhány kommunista pártnak a szocialista államtulajdon szerepével kapcsolatos állásfoglalását, majd a

szocializmusba vezető utakról és a szocialista rendszer kiépítésének különböző lehetőségeiről ír. Részletesen bemutatja az állam jelentőségét a jugoszláv szocialista rendszer kiépítésében. Kiemeli a szocialista állam pozitív és negatív szerepét és hatását. Párhuzamot von az államtulajdon és a társadalmi tulajdon között. Közben rámutat arra, hogy az államtulajdon társadalmi tulajdonná való átalakulása és az áttérés az államigazgatásról az öngazgatásra nem volt egyszerű, zökkenésmentes folyamat. Még ma is fellelhetők bizonyos államtulajdoni viszonyok, és az államnak jelentős szerepe van gazdaságpolitikánkban. Az előző társadalmi rendszer maradványait csak úgy irthatjuk ki, ha fejlesztjük az újat (az öngazgatású szocialista viszonyokat, a munkásosztály társadalmi szerepét). Dušan Dragosavac írásának befejező részében társadalmunk szociális struktúrájával foglalkozik, valamint azzal, hogy az öngazgatású szocializmus további fejlődésének fontos előfeltétele a termelői, a munka- és az igazgatási funkciók egybeolvadása, az állami funkciók társadalmisítása, valamint a társadalmi tulajdon és a szocialista termelői viszonyok fejlesztése.

Predrag Radenović cikke is hazai témát dolgoz fel. Címe: Az öngazgatás fejlődése Jugoszláviában — a munka és az élet társadalmi egybeolvadásának formája. Az öngazgatás fogalmáról és fejlődési szakaszairól ír. Ismerteti a szocialista öngazgatású társult munka lényegét és a társultmunka-alapszervezet jelentőségét.

Ezután a folyóirat 1981. évi első számában 8 írás olvasható a lengyelországi eseményekkel kapcsolatban.

Végezetül Dušan Sabolović a jugoszláv közgazdászok Opatijában megtartott tanácskozásának munkájáról ír. E tanácskozás témája a gazdasági folyamatok alakulása volt, valamint megvitatták hazánk 1981. évi társadalmi tervének gazdaságpolitikai határozattervezetét.

A folyóirat 1981. évi 2. száma tíz írást közöl. Elsőnek Ante Milović cikke olvasható, címe: A hosszú távú megállapodásokért. A társadalmi megállapodások jelentőségéről és gazdasági életünk időszerű problémáinak megoldási lehetőségeiről szól.

Nikola Rašić a nemzetek és nemzetiségek egyenrangú nyelvhasználatának alapelveit elemzi. Írásában közli a jugoszláv többnyelvűség saját elképzelése alapján alkotott vázlatát és a nyelvi pluralizmus megvalósulásának feltételeit.

Majd Radovan Radonjić Osztályérdek — a cselekvés útmutatója című írása következik. Jelenlegi gazdasági helyzetünkkel foglalkozik és azt boncolja, hogy mi gátolja a gazdaságzilárdítási politika valóra váltását. Matko Meštrović cikkében az öngazgatási érdekek irányvételéről és a társadalmi tervezésről ír.

A Naše teme ez évi 2. száma ezek után Adolf Bibič írásának első részét közli, címe: Öngazgatási pluralizmus. Az öngazgatási érdekek pluralizmusát ismerteti. Slobodan Inić a szocialista forradalom anyagi feltételeiről ír. Elemzi a burzsoá és szocialista forradalmakat. Džemal

Sokolović a munkamegosztás megszüntetésének lehetőségét vizsgálja. A munkamegosztás történelmi szerepéről, a munka forradalmasításáról, a munka és a munkamegosztás ellentmondásairól és társadalmi formájáról, a munka és a munkamegosztás közötti dialektikus viszonyról szól. Stefan Morawski az alkotás értelmét és szerepét elemzi. Ivo Burić A holtmunka — néhány jugoszláv közgazdász sebezhető pontja címmel közöl írást. Mirjana Domini a nemzeti, etnikai, nyelvi és vallási kisebbségek helyzetéről és védelméről ír.

A Naše teme folyóirat márciusi számában az előzőekhez hasonló tematikájú olvasnivalót talál az érdeklődő.

Elsőként Davor Sosić cikkét közli, melynek címe: Az eurokommunizmus jelene. Rámutat az eurokommunizmust követő pártok pillanatnyi krízisére, valamint azokra a problémákra, amelyek a tőkés országokban tapasztalhatók. E pártok képviselőinek nagy része gyökeres társadalmi változásokat követel, eltérően a vezetőség politikájától. Néhány követelés helyénvaló, de sok esetben az ellenzék ily módon akarja csökkenteni az említett pártok szerepét és hatását. A szerző szerint a katalóniai és a vele kapcsolatos eseményeket is ebből a szemszögből kell vizsgálni.

A következő írás újból egy gazdasági témát tárgyal, melyből arra lehet következtetni, hogy közgazdászainkat egyre jobban foglalkoztatja gazdasági életünk problémáinak a megoldása. Slaven Letica a jövedelmi kapcsolatok hatását ismerteti. Bírálóan elemzi a Zoran Pjanić által kifejtett elképzelést, mely szerint a jövedelmi kapcsolatok kialakításával és az adásvételi viszonyok megszüntetésével meg lehetne oldani a jelenlegi problémákat.

Daniel Djurek cikkének célja, hogy bemutassa Boris Kidričnek az egyéni gazdaságokról és a mezőgazdasági termelés fejlesztéséről alkotott elképzeléseit.

A Naše teme folyóirat e számában közli Adolf Bibič Öngazgatási pluralizmus című cikkének második és egyben befejező részét.

Ezután egy hosszabb írás olvasható Ivan Šiber tollából, címe: A küldöttrendszer megvalósulása. A szerző bevezetőként vázolja a küldöttrendszer lényegét mint a szocialista öngazgatású rendszer fontos alkotóelemét. A küldöttrendszerrel lehetőség nyílik arra, hogy a dolgozók a küldöttek és küldöttségek útján részt vegyenek az újratermelési és a társadalmi-politikai döntéshozatalban. Miután bemutatja a küldöttrendszer funkcionálásának objektív és szubjektív feltételeit, rátér a döntéshozatal folyamatát képező alapelemek ismertetésére és magyarázatára. Ezután egy példával illusztrálja a küldöttrendszer funkcionálását a községi képviselő-testületek szintjén. Ír a társadalmi-politikai szervezeteknek a küldöttrendszer gyakorlati megvalósulásában betöltött szerepéről. Végezetül 6 pontban összefoglalja a küldöttrendszer működésének eddigi jellegzetességeit:

„A. A küldöttrendszer világosan rámutat a dolgozók és polgárok összetett helyzetére és „magához téríti” a jelenlegi társadalmi gyakorlatot, mely a problémák megoldását az igazgatás és a termelés vonalán

végezte. Az új megoldások következtében a dolgozók és polgárok előtt világossá válik a szervezett tevékenység lehetősége és szükségessége.

B. Először jelöli ki világosan és operacionalizálja normatív módon a társadalmi újratermelés egészét, mely alapfeltétele a teljes jövedelem feltett való rendelkezésnek. Noha a meglévő feltételek között a döntéshozatal folyamata nincs összhangban a küldöttrendszeri megoldásokkal, s az elmélet és gyakorlat között sem teljes a kapcsolat, mégis ez képezi a társadalmi akciók alapvető motivációját.

C. A küldöttrendszer rávilágít az igazságtalan döntéshozatali folyamatokra és lehetővé teszi a felelősségre vonást.

D. Rámutat az „állam és az öngazgatás” közötti reális kapcsolatra, arra, hogy mi lehetséges, és mi nem a jelenlegi viszonyok alapján, valamint a gazdasági viszonyok reális állapotára, különös tekintettel az állami beavatkozásra.

E. Teljes egészében fokozza a társadalmi tevékenységet, mely hosszú távon előfeltétele a régi megszüntetésének és az új megvalósításának.

F. Világosan kijelöli a társadalmi-politikai szervezetek helyét, tevékenységi formáit és feladatait.”

A Naše teme 1981. évi 3. száma közli még azt a lakáskérdésről szóló kerekasztal-értekezletet, amelyet 1980 decemberében tartottak meg Zágrábban, a folyóirat szervezésében.

Boris Vusković írása is említésre méltó. A Jugoszláv Kommunista Szövetség létszámának gyarapodását és fluktuációját vizsgálja. A cikk jelentősége abban van, hogy sok statisztikai adatot, valamint statisztikai elemzést és összehasonlítást közöl. Felsorolja a fluktuáció formáit, valamint elemzi a tagok kizárási okát.

Végezetül Žarko Puhovski cikke következik, címe: A sztálinizmus kérdései.

A Naše teme ez évi három első számának Könyvkiakat rovatában jó néhány könyvismertető, a Hazai és a külföldi folyóiratokból elnevezésű rovatban pedig számos folyóiratszemle olvasható.